

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojski kanton
- Ministarstvo zdravstva -

I Z V J E Š T A J
O REALIZACIJI OBAVEZA IZ STRATEGIJE ZA IZJEDNAČAVANJE
MOGUĆNOSTI OSOBA SA INVALIDITETOM U FEDERACIJI BOSNE I
HERCEGOVINE ZA PERIOD 2011 – 2015. GODINE

Zenica, august 2015. godine.

I. UVOD

Strategijom za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2011 - 2015. godine u poglavlju koje se odnosi na zdravstvenu zaštitu utvrđeni su ciljevi, mjere i aktivnosti koje je neophodno preduzimati u cilju obezbjeđivanja zdravstvene zaštite osoba sa invaliditetom i ostvarivanje zdravstvenih prava ove kategorije stanovništva koja se finansiraju sredstvima obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine propisano da je zdravstvena zaštita u podjeljenoj nadležnosti između kantona i Federacije Bosne i Hercegovine. U okviru podjeljene nadležnosti Federacija donosi zakone i kreira politike u cilju razvijanja životnih navika kod stanovništva i preduzimanja aktivnosti na sprečavanju nastanka bolesti i povreda, dok je u nadležnosti kantona organizacija i pružanje zdravstvene zaštite u dijelu koji se tiče osiguranja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, obezbjeđivanje sredstava za izgradnju, opremanje i osnivanje zdravstvenih ustanova za provođenje djelatnosti primarne, specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite i dr.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zdravstvenom osiguranju utvrđena su načela, način organiziranja i provođenja zdravstvene zaštite, kao i oblast zdravstvenog osiguranja, kao djela socijalnog osiguranja zasnovanog na načelima uzajamnosti i solidarnosti. Također, oblast zdravstvene zaštite uređena je podzakonskim aktima donesenim od strane Federacije Bosne i Hercegovine i našeg kantona u okvirima svojih nadležnosti, koje proističu iz zakonskih i drugih propisa iz zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja.

II. NAČELA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvena zaštita građana Federacije Bosne i Hercegovine provodi se na utvrđenim načelima od kojih je posebno značajno istaći načela sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti i cjelovitosti pristupa zdravstvenoj zaštiti.

Zakonom je svim invalidnim licima, kao i drugim građanima garantirano neotuđivo pravo na dobijanje odgovarajućih zdravstvenih usluga svih nivoa zdravstvene zaštite.

Međutim i pored proklamovanih načela osobe sa invaliditetom, kao i ostale kategorije stanovništva imaju poteškoća u ostvarivanju zdravstvenih prava, s obzirom da su ta prava, pored sticanja statusa osigurane osobe, uslovljena kadrovskim i materijalnim mogućnostima zdravstvenog sistema da obezbijedi kontinuirano ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu i stvori iole približno jednake uvjete dostupnosti zdravstvene zaštite, posebno kada je u pitanju zdravstvena zaštita na primarnom nivou.

Ove obaveze Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni, zbog razlike u razvijenosti, nisu u mogućnosti da građanima obezbijede približno jednake uslove kod ostvarivanja zdravstvene zaštite, posebno kada je u pitanju preventivna i konsultativno-specijalistička zdravstvena zaštita.

III. OSTVARIVANJE PRAVA NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU

Kao što je naprijed navedeno, ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu prate poteškoće vezane za sam način sticanja svojstva osiguranog lica i mogućnosti zdravstvenog sistema da praktično omogući ostvarivanje utvrđenih zdravstvenih prava. Tako su osobama sa invaliditetom, koji je nastao kao posljedica rata, od strane kantona i Federacije Bosne i Hercegovine osigurane cjelovite mjere zdravstvene zaštite (prevencija, promocija zdravlja, rehabilitacija i sl.), koje se ostvaruju u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja, često obezbijedene i iznad obima utvrđenog zakonom i podzakonskim aktima, dok se osobama sa neratnim invaliditetom osiguravaju samo mjere liječenja i rehabilitacije u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja na nivou kantona.

Ujednačenost prava na zdravstvenu zaštitu obezbijeduje se dijelom i kroz prioritetne programe zdravstvene zaštite za najsloženije zdravstvene usluge, putem sredstava Fonda solidarnosti u okviru Federalnog zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja. Ovim su prava na najsloženije zdravstvene usluge djelimično ujednačena, ali ne u mjeri u kojoj se može konstatovati da je obezbijedena potrebna jednakopravnost kod ostvarivanja složenih i skupih zdravstvenih usluga.

Odlukom o neposrednom učešću osiguranih lica u troškovima korištenja zdravstvene zaštite, od neposrednog učešća oslobođeni su RVI, vojni invalidi sa procentom invalidnosti od 40 % pa naviše i civilne žrtve rata sa procentom invalidnosti od 40 % pa naviše, s tim da su od neposrednog učešća u korištenju zdravstvene zaštite oslobođeni i članovi porodica prijavljenih na zdravstveno osiguranje iz osnova nosioca osiguranja, lica nesposobana za samostalan život i rad na osnovu rješenja nadležnog organa, invalidi rada sa procentom invalidnosti od 40 % i naviše i slijepa lica.

Naredbom Ministarstva zdravstva Zeničko-dobojskog kantona iz 2006. godine, naloženo je zdravstvenim ustanovama da kod korištenja zdravstvenih usluga obezbijede prioritet za osobe sa invaliditetom. Svaka od zdravstvenih ustanova u obavezi je da na vidnom mjestu istakne obavještenje o prioritetu invalidnih lica kod ljekarskih pregleda, dijagnostičkih pretraga i prijema ovih osoba na stacionarno liječenje.

Na osnovu jedinstvene liste ortopedskih i drugih pomagala, zuboprotetskih sredstava, endoproteza, invalidna lica imaju prava korištenja indiciranih medicinskih pomagala, na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja i po utvrđenoj cijeni za pojedina pomagala.

U 2015. godini proširena su prava osoba sa invaliditetom, tako da ova lica ostvaruju pogodnosti kod nabavki ortopedskih i sanitarno-higijenskih pomagala.

Radi se o specijalnim kolicima za oboljele od mišićne distrofije i cerebralne paralize, te prava na 120 komada jednokratnih pelena, mjesečno.

U ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu na primarnom nivou u pojedinim zdravstvenim ustanovama na području kantona organizirana je medicinska rehabilitacija putem Centara za mentalno zdravlje u zajednici i Centara za fizikalnu rehabilitaciju. Ovi centri svoje aktivnosti provode kroz rehabilitaciju u zajednici, osiguravajući promociju i prevenciju, kao i rehabilitaciju mentalnog zdravlja, zatim prevenciju invaliditeta, fizikalnu rehabilitaciju te brigu i pomoć invalidnim licima djelujući u zajednici, uz angažovanje multidisciplinarnih timova.

Na nivou sekundarne zdravstvene zaštite medicinska rehabilitacija provodi se u Općoj i Kantonalnoj bolnici, gdje su, između ostalog, zastupljeni svi vidovi fizikalne rehabilitacije, uključujući i hidro terapiju. Također, rehabilitaciju provode i banjsko-klimatska liječilišta koristeći prirodne faktore, ali usluge ovih ustanova nisu obuhvaćeni obaveznim zdravstvenim osiguranjem.

Međutim, iako su stvorene institucionalne pretpostavke u organizaciji zdravstvene zaštite, odnosno medicinske rehabilitacije osoba sa invaliditetom na svim nivoima, mora se konstatovati da sadašnji nivo rehabilitacionih postupaka samo djelimično zadovoljava potrebe invalidnih lica, dok je situacija u pogledu mentalne rehabilitacije još nepovoljnija.

Za poboljšanje stanja u oblasti kompletne zdravstvene zaštite invalidnih osoba, neophodno je da osnivači javnih zdravstvenih ustanova izvršavaju svoje zakonom utvrđene obaveze na nivou kantona i općina, što nažalost nije slučaj, tako da su zdravstvene ustanove finansirane uglavnom sredstvima obaveznog zdravstvenog osiguranja, koja nisu dovoljna da obezbijede prosječni standard kvaliteta i kvantiteta zdravstvenih usluga.

Stoga u sadašnjoj situaciji u kojoj se zdravstveni sistem nalazi i sredstvima sa kojima raspolaže, nije moguće zadovoljiti potrebe kako invalidnih lica, tako i ostalih korisnika zdravstvenih usluga.

Treba posebno ukazati na prisutnu tendenciju da se ponekad insistira na donošenje propisa kojima se proširuju prava na zdravstvenu zaštitu, a da se za to nisu stvorili potrebni kadrovski, niti materijalni uslovi.

IV. CILJEVI I MJERE ZA POBOLJŠANJE POLOŽAJA INVALIDNIH LICA

U cilju nastavka realizacije i provođenja Strategije za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine, a radi poboljšavanja stanja u oblasti koja se tiče zdravstvene zaštite u narednom periodu na području Zeničko-dobojskog kantona potrebno je učiniti sljedeće:

1. sačiniti registar osoba sa invaliditetom,
2. sačiniti akcioni plan zdravstvene zaštite invalidnih lica i planirati budžetska sredstva za provođenje tog plana,

3. prilaze zdravstvenim ustanovama prilagoditi invalidnim licima, gdje to do sada nije učinjeno, a u zdravstvenoj knjižici osobe sa oštećenim sluhom evidentirati invaliditet u cilju njenog lakšeg komuniciranja sa zdravstvenim radnicima,

4. osigurati medicinsko-tehničku opremu neophodnu za odgovarajući medicinski tretman invalidnih lica, posebno u stomatološkim i ginekološkim ordinacijama, te u centrima za fizikalnu rehabilitaciju i mentalno zdravlje,

5. intenzivirati aktivnosti na provođenju preventivnih pregleda i zdravstvenom prosvjećivanju,

6. kadrovski ojačati službe za patronažu i kućno liječenje pri domovima zdravlja,

7. kod utvrđivanja uvjeta za odobrenje rada u zdravstvenoj djelatnosti, insistirati na prilagođavanju zdravstvenih objekata invalidnim licima u mjeri u kojoj je to neophodno.

Ministar

Dr Bojan Gvozdenović